

**DEFICIT OPĆEG PRORAČUNA
U 2020. GODINI**

UKUPNI MANJAK/VIŠAK OPĆEG PRORAČUNA

U 2020. godini ukupni manjak proračuna opće države prema nacionalnoj metodologiji računskog plana zabilježen je u iznosu od 25,4 milijarde kuna ili 6,8% BDP-a, pri čemu je manjak državnog proračuna iznosio 22 milijarde kuna ili 5,9% BDP-a, manjak izvanproračunskih korisnika 179,1 milijun kuna ili 0,05% BDP-a, a manjak jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave 3,2 milijarde kuna ili 0,9% BDP-a.

Tablica 1. Ukupni manjak/višak državnog proračuna

(u kunama)	2019.	Plan 2020.	2020.
1. Prihodi	139.919.657.567	131.102.758.024	131.578.459.371
Prihodi poslovanja	138.853.707.364	130.255.404.075	131.048.124.894
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	1.065.950.203	847.353.949	530.334.477
2. Rashodi	139.870.063.864	155.890.680.971	153.560.417.957
Rashodi poslovanja	135.869.595.817	150.161.659.542	148.666.526.053
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	4.000.468.047	5.729.021.429	4.893.891.904
3. UKUPNI MANJAK/VIŠAK (1-2)	49.593.703	-24.787.922.947	-21.981.958.586

Tablica 2. Ukupni manjak/višak opće države, nacionalna i ESA 2010 metodologija

(u kunama)	2019.	Plan 2020.	2020.
Manjak/višak državnog proračuna	49.593.703	-24.787.922.947	-21.981.958.586
% BDP-a	0,0	-6,7	-5,9
Manjak/višak izvanproračunskih korisnika	2.016.762.456	-1.089.894.420	-179.061.799
% BDP-a	0,5	-0,3	-0,05
Manjak/višak jedinica lokalne države	-1.425.533.132	-2.277.200.000	-3.229.296.896
% BDP-a	-0,4	-0,6	-0,9
Ukupni manjak/višak opće države, nacionalna metodologija računskog plana	640.823.027	-28.155.017.367	-25.390.317.280
% BDP-a	0,2	-7,6	-6,8
Ostale prilagodbe, ESA 2010 metodologija	558.597.111	-1.326.599.241	-2.108.764.229
% BDP-a	0,1	-0,4	-0,6
Ukupni manjak/višak konsolidirane opće države, ESA 2010 metodologija	1.199.420.138	-29.481.616.608	-27.499.081.509
% BDP-a	0,3	-7,9	-7,4

Napomena: Od 1. siječnja 2020. u obuhvat izvanproračunskih korisnika prema nacionalnoj metodologiji uključena su i četiri trgovačka društva iz sektora prometa: Hrvatske autoceste d.o.o., Autocesta Rijeka-Zagreb d.d., Hrvatske željeznice Infrastruktura d.o.o. i Hrvatske željeznice Putnički prijevoz d.o.o. U izračunu manjka/viška jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obuhvaćeno je svih 576 lokalnih jedinica.

Manjak/višak proračuna opće države iskazan prema nacionalnoj metodologiji računskog plana razlikuje se od manjka/viška proračuna opće države koji se iskazuje prema europskoj statističkoj metodologiji ESA 2010. Obuhvat sektora opće države prema metodologiji ESA 2010 razlikuje se od obuhvata koji se utvrđuje Zakonom o proračunu. Naime, sektor opće države obuhvaća državni proračun, izvanproračunske korisnike državnog proračuna, pojedine pravne osobe odnosno organizacije koje prema spomenutoj metodologiji ulaze u sektor opće države, fondove socijalnog osiguranja te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihove proračunske i izvanproračunske korisnike. Osim toga, na manjak/višak sektora opće države i javni dug utječu i određene specifičnosti utvrđene metodologijom ESA 2010, kao što su, primjerice, transakcije i stanja jedinica koje nisu razvrstane u sektor opće države te ugovorene obveze u okviru kojih je država na sebe preuzela rizike. Za službeni izračun

manjka/viška sektora opće države nadležan je Državni zavod za statistiku, a za izračun javnog duga Hrvatska narodna banka.

Prema Izvješću Državnog zavoda za statistiku o prekomjernom proračunskom manjku i razini duga opće države iz travnja 2021., u 2020. godini ostvaren je manjak proračuna opće države prema europskoj statističkoj metodologiji ESA 2010 u iznosu od 27,5 milijardi kuna ili 7,4% BDP-a. Tome je najviše pridonio visoki manjak državnog proračuna, uslijed značajnog pada poreznih prihoda i doprinosa te poduzetih mjera u cilju očuvanja radnih mjesta i zdravlja građana, u uvjetima pada cjelokupne gospodarske aktivnosti zbog pandemije bolesti COVID-19. Na pogoršanje proračunskog salda utjecali su i lošiji financijski rezultati izvanproračunskih korisnika i drugih jedinica koje ulaze u sektorski obuhvat opće države, kao i kapitalne injekcije prema zračnoj kompaniji Croatia Airlines, zbog velikog pada prometa uslijed pandemije koronavirusa, te preuzimanje obveza po osnovi subvencioniranja stambenih kredita. Uz to, u 2020. godini ostvaren je i godišnji rast investicija od 19,2% odnosno ukupno su iznosile 20,7 milijardi kuna, pri čemu su značajna sredstva utrošena u izgradnju cestovne, komunalne i željezničke infrastrukture, a osobito se izdvajaju pojačane investicijske aktivnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Pritom je važno istaknuti da je veliki dio investicijskih aktivnosti financiran sredstvima iz EU fondova. U 2020. godini rashodi za kamate na razini opće države iznosili su 7,4 milijarde kuna, što je 1,5 milijardi kuna manje u odnosu na prethodnu godinu, prvenstveno kao rezultat aktivnog upravljanja javnim dugom u skladu s uvjetima na financijskim tržištima.

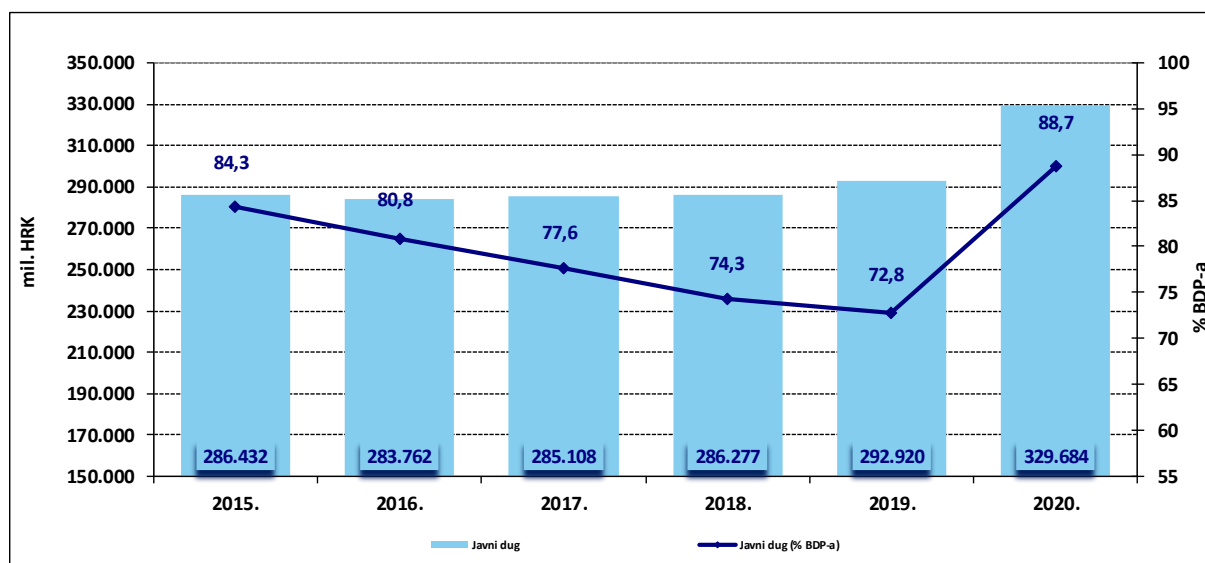
Prema podacima HNB-a, javni dug je krajem 2020. godine iznosio 329,7 milijardi kuna, odnosno 88,7% BDP-a. Pritom je njegov udio u BDP-u porastao za 15,9 postotnih bodova u odnosu na prethodnu godinu. Negativna kretanja javnog duga, nakon 5 godina silazne putanje, posljedica su pada gospodarske aktivnosti uzrokovane pandemijom koronavirusa te brojnim i izdašnim mjerama fiskalne politike, koje je Vlada RH provela kako bi se pružila potpora cjelokupnom gospodarstvu i građanima. Nominalni javni dug je u 2020. u odnosu na 2019. godinu veći za 36,8 milijardi kuna. Ovakvo nominalno povećanje javnog duga prvenstveno je posljedica povećanih potreba za zaduživanjem države, ali i izraženije deprecijacije tečaja kune. Naime, tečaj kune u odnosu na euro na dan 31. prosinca 2020. iznosio je 7,5369, dok je na dan 31. prosinca 2019. tečaj bio 7,4426, što predstavlja deprecijaciju od 1,27%, odnosno nominalni utjecaj na javni dug od gotovo 3 milijarde kuna. Također, unutar nominalnog povećanja javnog duga je i iznos povećanja depozita jedinica središnje države proizašlih iz zaduživanja u iznosu od 3,8 milijardi kuna, što se prije svega odnosi na SURE instrument EU¹.

Bez obzira na snažan pad gospodarske aktivnosti u 2020. godini, u okruženju visoke razine likvidnosti i niskih kamatnih stopa, poboljšani su uvjeti zaduživanja na domaćem i međunarodnom financijskom tržištu kojima je doprinio i ulazak RH u ERM II, čime je potvrđeno odgovorno upravljanje javnim financijama. Ostvarene povijesno niske razine kamatnih stopa i dužina ročnosti po kojima se RH zaduživala u jeku krize, pokazatelj je povjerenja domaćih i međunarodnih investitora u fiskalnu politiku RH, kao i očekivanja da će se RH u relativno kratkom roku vratiti na povoljne putanje kretanja fiskalnih i makroekonomskih varijabli.

---

¹ SURE instrument - europski instrument za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji nakon izbijanja bolesti COVID-19, s ciljem pružanja dodatne financijske pomoći pogođenim državama članicama u iznosu do 100 milijardi eura u obliku zajmova EU. RH je na raspolaganju odobreni zajam u iznosu od najviše 1,02 milijardi eura, a financijsku potporu moguće je koristiti kroz maksimalno 8 obroka, koji se mogu isplatiti putem jedne ili više tranši.

Kretanje javnog duga 2015. – 2020.

Uslijed snažnog gospodarskog pada na razini čitave EU uzrokovanog pandemijom koronavirusa, Vijeće EU je u ožujku 2020. odobrilo punu fleksibilnost Pakta o stabilnosti i rastu, odnosno primjenu opće klauzule o odstupanju (general escape clause) od proračunskih pravila definiranih Paktom o stabilnosti i rastu. Time je državama članicama dana mogućnost da u većoj mjeri pruže fiskalne poticaje svojim gospodarstvima kako bi se ublažili postojeći negativni utjecaji COVID-19 krize i osigurao što skoriji oporavak. Na nacionalnoj razini, Zakon o fiskalnoj odgovornosti također omogućuje privremeno odgađanje primjene fiskalnih pravila u slučaju izvanrednih okolnosti, sukladno pravilima EU. U skladu s preporukom Povjerenstva od 30. ožujka 2020. godine, Vlada RH je 3. travnja 2020. donijela Odluku o privremenom odgađanju primjene fiskalnih pravila iz članaka 6., 7. i 8. Zakona o fiskalnoj odgovornosti. Potom je, u Specifičnim preporukama EK iz srpnja 2020. upućenim RH, preporučeno poduzimanje svih potrebnih mjera kako bi se učinkovito odgovorilo na pandemiju, održalo gospodarstvo i pružila potpora oporavku, a kada to gospodarski uvjeti dopuste, potrebno je provoditi fiskalne politike s ciljem postizanja razboritih srednjoročnih fiskalnih pozicija i osiguravanja održivosti duga uz istodobno poticanje ulaganja.